

30. september 2022

Jernbanealliansens innspill til DFØ-høring om “krav/kriterier til klima- og miljø i anskaffelse av transport av varer og tjenester”

Jernbanealliansen takker for muligheten til å komme med innspill til DFØs høring om reviderte og nye krav og kriterier sett på offentlige anskaffelser. Jernbanealliansens innspill er generelt for de ulike nivåene i kravet og vi gjentar dette derfor ikke i feltene under.

Vekting av valg av varetransport på sjø og bane

I handlingsplan for offentlige innkjøp står det at et av tiltakene når det gjelder transport som del av vare- og tjenesteleveranse vil være å etterspørre godstransport på sjø og bane fremfor vei, der det ligger til rette for det. Godsoverføring fra vei til sjø og bane er et offisielt politisk mål både i Norge og Europa fordi det bidrar til lavere klimagassutslipp, lavere energiforbruk, økt trafiksikkerhet, reduserte utslipp av mikroplast, redusert luftforurensning og støy og det er arealeffektive transportformer. Det er derfor selvsagt at også offentlig sektor selv må bidra til å nå dette målet.

I høringsdokumentet er det beskrevet at kriteriesettet dreier seg om last mile leveranse. Dette er en avgrensning som forenkler kriteriesettet, men det betyr i andre enden at man fraskriver seg muligheten til å bidra til godsoverføring gjennom offentlige anskaffelser, ettersom godstransport på sjø og bane alltid vil kreve en form for kombinasjon med andre transportformer for å kunne levere helt fram til dør. Ved å unnlate å inkludere muligheten for å stille krav om godstransport på sjø og bane bidrar man også til å usynliggjøre denne muligheten. Det styrer dialogen og bevisstheten til både innkjøper og leverandør vekk fra disse mulighetene. I Norge er det først og fremst bedriftskundene som er pådrivere for økt varetransport på sjø og bane, på tross av sterk konkurranse fra vei som følge av den svært skjevfordelte infrastrukturutbyggingen til fordel for veitransport. Når dette er tilfellet er det særlig viktig at også offentlig sektor bidrar som en tydelig kunde av godstransport på sjø og bane.

For at offentlig innkjøpsmakt skal kunne brukes til den sirkulære omstillingen som omfatter godsoverføring så vil Jernbanealliansen be om at kriteriesettet for vare og tjenesteleveranse utvides til å inkludere kombinasjoner av transportformer, og det må tillegges høy vektning dersom tilbyder benytter vareleveranse via sjø eller bane.

Høring: krav/kriterier til klima- og miljø i anskaffelse av transport av varer og tjenester

DFØ ønsker innspill og tilbakemeldinger på forslag til standardformulerte krav og kriterier for utslippsfri transport av varer og tjenester. Det endelige kriteriesettet skal publiseres som veiledning til offentlige innkjøpere i Norge.

Dette kriteriesettet og tilhørende skjemaer er laget av prosjektet «Klimarådgivning i anskaffelser» i regi av Viken fylkeskommune og Klima Østfold i samarbeid med DFØ.

Slik gir du innspill

Dette utkastet består av to ulike minimumskrav, ett tildelingskriterium og to kontraktsvilkår som vi ønsker innspill på. Disse finner du nedenfor. Under hvert krav/kriterium er det lagt inn en felt hvor du kan skrive inn dine innspill. Det følger også med fire tilhørende skjemaer som ligger som egne [vedlegg](#). Under er det også satt inn et felt hvor dere kan legge inn innspill til disse skjemaene.

Dokumentet med dine innspill sendes til postmottak@dfo.no med kopi til OddOlaf.Schei@dfo.no og erikg@viken.no. E-posten med hørings svar bes merkes med «høringsinnspill – transport av varer og tjenester». Offentlige virksomheter oppfordres til å sende hørings svar via eFormidling.

Fristen for å gi innspill er **30.september 2022**

Høringsinnspill vil bli publisert på [høringssiden](#) og blir offentlig tilgjengelig.

Dersom du har spørsmål i forbindelse med høringen, ta kontakt med Odd Olaf Schei (OddOlaf.Schei@dfo.no) eller Erik Gathen Berg (erikg@viken.no).

Vennlig hilsen

Odd Olaf Schei
Seniorrådgiver
DFØ

Erik Gathen Berg
Prosjektleder
Klimarådgivning i anskaffelser

Bakgrunn

Dette kriteriesettet inneholder veiledning formuleringer som kan brukes i konkurransedokumentene for bruk i offentlige anskaffelser av varer og tjenester som genererer transport. September 2021 kom DFØ med en [handlingsplan for økt andel klima- og miljøvennlige offentlige anskaffelser og grønn innovasjon](#). Transport blir trukket fram som ett av hovedprioriteringene og det pekes spesielt på disse innkjøpsområdene som spesielt relevant å stille transportkrav:

- Drosjer (pasientreiser, TT-tjenester og skoleskyss)
- Håndverker- og servicetjenester
- Leveranser av varer
- Avfallsinnsamling
- Bygg og anlegg – aktiviteter på anleggsområdet
- Bygg og anlegg – massetransport til/fra anleggsområdene.

Dette kravet kan brukes til de fire første punktene.

Kriteriesettet omhandler kun siste transportledd (last mile) og omfatter ikke kjøp av kjøretøy eller maskiner.

I alle kravene og kriteriene er det kjøretøy som går på elektrisitet, hydrogen og biogass som blir etterspurt.

Det er ikke lagt opp til at anskaffelsene etterspør øvrig biodrivstoff. Årsaken er det nasjonale omsetningspåbudet for biodrivstoff og Miljødirektoratets konklusjon om at det offentlige ikke bør etterspørre biodrivstoff i sine anskaffelser. Biogass er ikke omfattet av omsetningspåbudet. Miljødirektoratets vurdering finnes [her](#).

Markedsdialog avgjør valg av krav

Når det skal settes transportkrav og/eller -kriterier bør det alltid gjennomføres en markedsdialog for å undersøke hvor modent markedet er for å benytte kjøretøy som går på elektrisitet, hydrogen eller biogass. Det er tilbakemeldingen fra markedsdialogen som bør avgjøre hvilke krav og/eller kriterium som benyttes.

Se her for hvordan [gjennomføre markedsdialog](#) og få de innspillene som trengs for valg av krav.

I noen anskaffelser vil markedsdialogen tilsi at markedet er modent og at det kan stilles minimumskrav. I andre tilfeller når markedet for fossilfrie kjøretøy på elektrisitet, hydrogen og biogass er umodent vil det være best egnet å kun benytte tildelingskriterium. I noen tilfeller vil det derimot være egnet å bruke en kombinasjon av både minimumskrav og tildelingskriterium.

Kriteriesettet har ingen kvalifikasjonskrav siden det er rettet mot transporten av varen eller tjenesten. Kvalifikasjonskrav er bedre egnet for å sikre at leverandørene har den erfaringen og gjennomføringsevnen som kreves for den aktuelle anskaffelsen.

Kriteriesettet kan også kombineres med kriteriesett laget for varen eller tjenesten som skal kjøpes.

Oslo kommune har vært til stor inspirasjon for utviklingen av dette kriteriesettet, og mye av innholdet både i dette dokumentet og skjemaene er hentet direkte fra Oslo kommune med tillatelse. Videre er innholdet supplert med erfaringer fra bruk av kriteriene flere steder i landet.

Minimumskrav A. Utslippsfrie kjøretøy

Ikke tidligere publisert.

Nivå: Ambisiøs

Kategori: Transport

Type: Kravspesifikasjon

Underkategori: Transport av varer og tjenester

Viktig informasjon

[Markedsdialog](#) bør gjennomføres før bruk av dette kravet. Kravet kan brukes i modne leverandørmarkedet, slik som når 3 eller flere leverandører kan levere transport med nullutslippskjøretøy (elektrisitet eller hydrogen) eller biogass. Kontraktsvilkår A må brukes sammen med dette kravet.

Formulering

Alle kjøretøy som benyttes på denne kontrakten skal gå på elektrisitet (hel-elektrisk), hydrogen eller biogass.

Oppdragsgiver vil kun unntaksvis godta at andre drivstoff benyttes i kontrakten ved spesielle hendelser, for eksempel ved at kjøretøy på elektrisitet, hydrogen eller biogass er ødelagt, på verksted eller lignende. Ved slike tilfeller skal bruk av annet drivstoff forhåndsgodkjennes av oppdragsgiver og kan maksimalt benyttes i opptil én uke.

Legg til der det er hensiktsmessig:

Oppdragsgiver aksepterer en unntaksperiode de første 6 månedene fra kontraktsoppstart til kravet skal være innfridd.

Hvordan be om dokumentasjon

Leverandøren skal legge ved en oversikt over kjøretøy som skal benyttes i kontraktsperioden. Oversikten skal inneholde registreringsnummer på alle kjøretøyene.

Alternativ tilleggssetning:

, eller dokumentasjon på bestilling/leasing av kjøretøy.

Tips til kontraktsoppfølging

Dere må kontrollere at kjøretøyene oppfyller kravene. En enkel sjekk om kjøretøyene oppfyller kravene som er stilt er å undersøke bokstavene i skiltnummeret (registreringsnummeret).

- Elektriske kjøretøy: Nummerskilt som begynner på E.
- Hydrogenkjøretøy: HY
- Gasskjøretøy: GA

Dere kan også bruke [Statens vegvesens verktøy for kjøretøysopplysninger](#). Skriv inn registreringsnummer på oppgitte kjøretøy så får du informasjon om hvilke drivstoff kjøretøyene går på (under «mål og vekt»).

Ved enkelte anskaffelser kan det være hensiktsmessig at leverandør får en lenger periode på seg til å oppfylle kravet. I slike tilfeller kan den første alternative tilleggssetningen benyttes.

[Les mer om kontraktsoppfølging.](#)

Kontraktsvilkår A. Utslippsfrie kjøretøy

Ikke tidligere publisert.

Nivå: Ambisiøs

Kategori: Transport

Type: Kontraktsvilkår

Underkategori: Transport av varer og tjenester

Viktig informasjon

Brukes sammen med minimumskrav A.

Formulering

Leverandøren forplikter seg til kun å benytte kjøretøy som går på elektrisitet (hel-elektrisk), hydrogen eller biogass i gjennomføringen av kontrakten. Leverandøren skal til enhver tid kunne redegjøre for hvilke kjøretøy som benyttes og kunne oversende kopi av vognkort på forespørsel fra oppdragsgiver.

Leverandør skal uoppfordret levere statistikk på alle brukte kjøretøy på kontrakten. Statistikken skal leveres ved disse tidspunktene:

- 6 måneder etter kontraktsignering
- Ett år etter kontraktsignering
- To år etter kontraktsignering
- Tre år etter kontraktsignering
- Fire år etter kontraktsignering

Ved alle rapporteringer skal excelskjema [«Kjøretøyrapportering»](#) benyttes. Ved hvert rapporteringstidspunkt skal det rapporteres for det siste gjennomførte tidsintervallet.

Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å be om hyppigere rapportering eller endre på disse rapporteringstidspunktene.

Hvis leverandøren ikke oppfylder miljøkravene eller ikke leverer i henhold til tilbudsbeskrivelse, kan oppdragsgiver ilegge en dagmulkt for den tiden misligholdet foregår. Dagmulksats for brudd på miljøbestemmelser, slik som avvik for avtalte kjøretøy- eller drivstoffteknologier, utgjør kr **xx** ekskl. mva. per

hverdag. Ved gjentatte eller grove brudd på miljøbestemmelsene kan oppdragsgiver heve kontrakten.

Hvordan be om dokumentasjon

Bekreftelse fra leverandør.

Husk å legge ved skjemaet «[Kjøretøysrapportering](#)» ved kunngjøringen slik at leverandøren helt fra starten er klar over at dette skal benyttes.

Konkrete spørsmål:

- i. Er dette en god måte å etterspørre utslippsfrie kjøretøy?
- ii. Har dere innspill til endringer i ordlyden som kan gjøre det enklere og tydeligere?
- iii. Forstår du når disse kravene skal benyttes og hvilke som hører sammen?
- iv. For å gjøre det **enklere** for brukeren har DFØ valgt å likestille el, hydrogen og biogass i minimumskrav og poengsettingen i tildelingskriteriet (10 poeng), slik det er gjort i Klima Viken. Mens vi i [drivstoffmatrisen](#) har el=10 poeng, hydrogen=9,5, biogass 6,5-8,5. Har dere innspill på dette?
- v. Har dere innspill på andre måter/områder og sette krav på, som kan redusere skadelig miljøpåvirkning og/eller fremme klimavennlige løsninger ved transport av varer og tjenester?

Fyll inn dine svar og andre innspill du har til dette kravet og kontraktsvilkåret her:

Fyll inn innspill til tilhørende [excel skjemaer](#) her:

Minimumskrav B. Utslippsfrie kjøretøy

Ikke tidligere publisert.

Nivå: Basis

Kategori: Transport

Type: Kravspesifikasjon

Underkategori: Transport av varer og tjenester

Viktig informasjon

[Markedsdialog](#) bør gjennomføres før bruk av dette kravet. Kravet kan brukes i delvis modne markeder, som når 3 eller flere leverandører kan levere deler av transporten med nullutslippskjøretøy (elektrisitet eller hydrogen) eller biogass. Tilpass prosentandelen etter tilbakemeldingene fra markedsdialogen.

Kravet bør alltid kombineres med tildelingskriterium B. Kontraktsvilkår B må også alltid brukes sammen med dette kravet.

Formulering

Minimum **X%** av **[oppmøtene/oppdragene]** på kontrakten hvert år skal gjennomføres med kjøretøy på elektrisitet (hel-elektrisk), hydrogen eller biogass.

[Velg ett av de to påfølgende avsnittene.]

[Alternativ 1 – ved bruk av «oppmøter»:] Alle oppmøter på oppdragsgivers lokasjoner i kontrakten telles likt uavhengig av hvor oppmøte finner sted. Et oppmøte regnes som en levering eller stopp ved oppdragsgivers virksomhet. Dersom det leveres flere leveranser på en rute, telles ett oppmøte per lokasjon. Oppmøter til andre formål enn leveranser eller utføring av oppdrag for denne kontrakten medregnes ikke.

[Alternativ 2 – ved bruk av «oppdrag»:] Alle oppdrag på denne kontrakten telles likt. Et oppdrag kan være ett enkeltoppdrag, en leveranse, en servicerute, en rode eller lignende, avhengig av hvilken type tjeneste kontrakten omhandler. Dersom det gjennomføres flere leveringer eller transportetapper for oppdragsgiver som en del av en rute så tilsvarer ruten ett oppdrag. Transport til andre formål enn utføring av oppdrag for denne kontrakten medregnes ikke.»

Legg setningen under dersom kravet kombineres med tildelingskriterium::

Meroppfyllelse av kravet vil gi poeng som en del av evalueringen av tildelingskriteriet X.

Når benytte «oppmøter» og når benytte «oppdrag»?

Det anbefales å bruke «oppmøter» i alle konkurranser hvor vareleveringen eller tjenesteytingen vil skje hos oppdragsgivers virksomheter. Dette vil være for de aller fleste kontrakter, slik som for eksempel levering av næringsmidler, kontorrekvisita eller håndverkertjenester.

I kontrakter hvor leveransen eller tjenesteytelsen ikke vil finne sted ved oppdragsgivers virksomheter anbefales det å bruke «oppdrag». Det kan for eksempel være ulike konkurranser på drift og vedlikehold av veier.

Både ved bruk av «oppmøter» og «oppdrag» må leverandøren ha tilstrekkelig med informasjon til å kunne fylle ut og gi et forpliktende tilbud. Det bør derfor etterstribes i konkurransegrunnlaget å si noe om estimert omfang, slik som for eksempel tidligere antall oppdrag eller lignende. I tilfeller hvor oppdrag utføres med en fast frekvens til bestemte adresser, for eksempel ved matvareanskaffelser eller renovasjonstjenester, bør leverings- eller hentekalender legges ved kunngjøringen.

Hvordan be om dokumentasjon

Leverandøren skal legge ved en oversikt over kjøretøy som skal benyttes i kontraktperioden. Oversikten skal inneholde registreringsnummer på alle kjøretøyene.

Tips til kontraktsoppfølging

Det må kontrolleres at kjøretøyene oppfyller kravene. En enkel sjekk om kjøretøyene oppfyller kravene som er stilt er å undersøke bokstavene i skiltnummeret (registreringsnummeret).

- Elektriske kjøretøy: Nummerskilt som begynner på E.
- Hydrogenkjøretøy: HY
- Gasskjøretøy: GA

Dere kan også bruke [Statens vegvesens verktøy for kjøretøysopplysninger](#). Skriv inn registreringsnummer på oppgitte kjøretøy så får du informasjon om hvilke drivstoff kjøretøyene går på (under «mål og vekt»). [Les mer om kontraktsoppfølging](#).

Tildelingskriterium B. Utslippsfrie kjøretøy

Ikke tidligere publisert.

Nivå: Basis

Kategori: Transport

Type: Tildelingskriterium

Underkategori: Transport av varer og tjenester

Viktig informasjon

Vi anbefaler å kombinere tildelingskriteriet med minimumskrav B. Kontraktsvilkår B må alltid brukes med dette tildelingskriteriet.

Formulering

Bruk av klimavennlige kjøretøy til å gjennomføre leveranser i henhold til denne kontrakten. Tilbyder skal beskrive andel av **[oppmøtene/oppdragene]** på kontrakten som skal gjennomføres med kjøretøy på elektrisitet, hydrogen og biogass hvert år **[utover minimumskravet]**. Tilbyder skal fylle ut kjøretøyskjema. Se også [kjøretøyskjema](#) for mer informasjon.

[Les mer og se skjemaene som skal brukes sammen med dette tildelingskriteriet.](#)

Hvordan be om dokumentasjon

Leverandøren skal legge ved ferdig utfylt [kjøretøyskjema](#) som inkluderer dokumentasjon på kjøretøy som skal benyttes.

Hvordan evaluere

Ved bruk av tildelingskriteriet skal det ved legges ved et skjema ved kunngjøring som tilbydere fyller ut. For å evaluere tilbudene benyttes et tilhørende [evalueringsskjema](#).

Evalueringsskjemaet skal ikke kunngjøres med konkurransen. Besvarelsen fra tilbyderne kopieres rett over i evalueringsskjemaet og poengene regnes ut automatisk.

Leverandøren med det beste tilbudet på tildelingskriteriene vil få 10 poeng, mens det blir gitt en poengscore som gjenspeiler relevante forskjeller til øvrige tilbud. Poengene kan så multipliseres med den angitte vekten til kriteriet.

I evalueringsskjema må nivå på et eventuelt minimumskrav velges i rullegardinmenyen. Dersom det ikke er satt noen minimumskrav til bruk av kjøretøy på elektrisitet, hydrogen eller biogass settes det lik 0 eller linja skjules. Det går også an å endre vekten på kontraktsårene i fanen så lenge summen blir 100%. Pass i så fall på at det er sammenfattende informasjonen i fanen «info» i tildelingskriteriet.

Kontraktsvilkår B. Utslippsfrie kjøretøy

Ikke tidligere publisert.

Nivå: Basis

Kategori: Transport

Type: Kontraktsvilkår

Underkategori: Transport av varer og tjenester

Viktig informasjon

Kontraktsvilkåret brukes sammen med minimumskrav B og/eller tildelingskriteriet B.

Formulering

Leverandøren forplikter seg til å benytte kjøretøyteknologier og/eller drivstofftyper **[i henhold til minimumskravene i konkurransegrunnlaget og]** oppgitt i tilbudsbesvarelsen. Nye kjøretøy eller drivstofftyper som introduseres i løpet av kontraktsforholdet skal være minst like klima- og miljøvennlige som opprinnelig avtalt.

Leverandøren kan ikke introdusere kjøretøy eller gjøre endringer som ville ført til en lavere poengsum for tildelingskriteriet. Oppdragsgiver skal varsles på forhånd ved endringer. Leverandøren skal til enhver tid kunne redegjøre for hvilke kjøretøy som benyttes og kunne oversende kopi av vognkort på forespørsel fra oppdragsgiver.

Leverandør skal uoppfordret levere statistikk på alle brukte kjøretøy på kontrakten. Statistikken skal leveres ved disse tidspunktene:

- 6 måneder etter kontraktsignering
- Ett år etter kontraktsignering
- To år etter kontraktsignering
- Tre år etter kontraktsignering
- Fire år etter kontraktsignering

Ved alle rapporteringer skal excelskjema [«Kjøretøyrapportering»](#) benyttes. Ved hvert rapporteringstidspunkt skal det rapporteres for det siste gjennomførte tidsintervallet.

Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å be om hyppigere rapportering eller endre på disse rapporteringstidspunktene.

Hvis leverandøren ikke oppfyller miljøkravene eller ikke leverer i henhold til tilbudsbeskrivelse, kan oppdragsgiver ilegge en dagmulkt for den tiden misligholdet foregår. Dagmulksats for brudd på miljøbestemmelser, slik som avvik for avtalte kjøretøy- eller drivstoffteknologier, utgjør kr xx ekskl. mva. per hverdag. Ved gjentatte eller grove brudd på miljøbestemmelsene kan oppdragsgiver heve kontrakten.

Hvordan be om dokumentasjon

Bekreftelse på at leverandøren oppfordret skal levere statistikk.

Husk å legge ved skjemaet «[Kjøretøysrapportering](#)» ved kunngjøringen slik at leverandøren helt fra starten er klar over at dette, hvis det skal benyttes.

Konkrete spørsmål:

- i. Er dette en god måte å etterspørre utslippsfrie kjøretøy?
- ii. Har dere innspill til endringer i ordlyden som kan gjøre det enklere og tydeligere?
- iii. Forstår du når disse kravene skal benyttes og hvilke som hører sammen?
- iv. For å gjøre det **enkler** for brukeren har DFØ valgt å likestille el, hydrogen og biogass i minimumskrav og poengsettingen i tildelingskriteriet (10 poeng), slik det er gjort i Klima Viken. Mens vi i [drivstoffmatrisen](#) har el=10 poeng, hydrogen=9,5, biogass 6,5-8,5. Har dere innspill på dette?
- vi. Har dere innspill på andre måter/områder og sette krav på, som kan redusere skadelig miljøpåvirkning og/eller fremme klimavennlige løsninger ved transport av varer og tjenester?

Fyll inn dine svar og andre innspill du har til dette kravet og kontraktsvilkåret her:

Fyll inn innspill til tilhørende [excel skjemaer](#) her:

